

STUDENTEN WEEKBLAD

7de Jaargang.
No. 18.

REDACTEUREN: D. A. DE FREMERY, M. J. GRANPRÉ
MOLIÈRE, J. H. TELDERS, J. P. VALKEMA BLOUW,
R. VER LOREN VAN THEMAAT.

Donderdag
16 Febr. '05.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. WALTMAN JR
UITGEVER • DELFT

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen. Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende REDACTIE-VERGADERING ten huize van den heer J. H. TELDERS, Spoorringel 138, op Dinsdag 21 Februari '05, des middags om 4 uur.

Of meisjes weten mogen.

Wat zijn wij Hollanders toch zwaar op de hand, dat was mijne eerste gedachte, toen ik zag, hoe twee inzenders het noodig vonden om op T. W.'s causerietje over „meisjes, die weten willen” te gaan debatteeren. Maar enfin, wat er oorspronkelijk slechts uitzag als een praatje over meisjesstudenten heeft aanleiding gegeven tot een debat over de wenschelijkheid van het studeeren van meisjes aan onze hoogeschoolen en dit onderwerp is zeker wel waard om in de kolommen van dit onvolprezen blad te worden behandeld.

't Is een lastig geval. Als ge T. W. moogt gelooven, dan kunt ge moeilijk tegenstander blijven van het meisjesstudenten-verschijnsel. Niet alleen het voordeel, dat het meerendeel der meisjes door het studeeren „heel aardig” schijnt te worden — wat ik met den lichtgeloovigen de F. ten zeerste waardeer — maar verder zouden volgens T. W. de meeste meisjesstudenten haar leven waard maken, geleefd te worden, aan welk soort meisjes een nijpend gebrek zou bestaan.

Nu moet ik eerlijk zeggen, dat ik in de verste verte niet geloof, dat dit een argument voor het studeeren van meisjes, kan vormen, wat het toch oppervlakkig zeker schijnt. Want dat zou eerst het geval zijn als diezelfde meisjes, niet studeerend, haar leven niet zulk eene waarde zouden geven.

Er zijn natuurlijk ernstige meisjes en onbenullige meisjes, zelfzuchtige en onzelfzuchtige. Nu zullen over het algemeen de ernstigen en onzelfzuchtigen haar leven wel waard maken geleefd te worden, maar zij zullen dat zeker even goed doen wanneer zij niet, als wanneer zij wel studeeren.

T. W. zegt zelf: „Aan de vrouw vooral is het als „meisje, als volwassen vrouw, maar vooral als moeder „gegeven, de wereld door hare liefde te steunen en geluk „te verspreiden.”

Ik geloof het gaarne, al is het haar misschien meer opgelegd dan gegeven. Het zien van iets moois, of liever iets mooi te zien maakt den mensch beter dan hij is, daarom is deze opvatting van de bestemming der vrouw reeds zoo schoon.

Welke roeping zou er schooner kunnen zijn dan „door haar liefde de wereld te steunen en geluk te verspreiden?” Zou eene vrouw, die die roeping vervult, daardoor haar leven niet de hoogste waarde geven, die het ooit zou kunnen verkrijgen? En halen wij dat heilige beeld van de ideale vrouw niet naar beneden door te meenen, dat het vergaren van wat wetenschap een meisje tot dat beeld doet naderen? Dat kan T. W. toch zelf niet in ernst denken. Of geloof hij heusch, dat het komend geslacht van vrouwen beter aan die roeping zal voldoen dan het vorige?

De waarde van het leven eener vrouw ligt voor mij in de meerdere of mindere mate, waarin zij aan de door T. W. zelf aangehaalde roeping voldoet. En waar die roeping spreekt van liefde als de groote „steunende en gelukverspreidende kracht”, daar komt mijn gevoel in opstand tegen de bewering, dat meisjesstudenten door hare studie beter aan die roeping zouden voldoen, dan anderen.

En dat zegt T. W. Wel niet in deze woorden, maar toch zeer duidelijk. Zij zegt n.l., dat er een nijpend gebrek

is aan meisjes, die haar leven waard maken geleefd te worden en dat onder meisjesstudenten, die toch slechts door de studie van de andere verschillen, de meeste aan die voorwaarde voldoen.

Op dit punt, geloof ik dus, dat T. W. het mis heeft en ik hoop het van harte, omdat anders mijn eerbied voor de vrouw er een zwaren schok door zou krijgen.

Nu is T. W.'s artikeltje niet groot, maar toch groot genoeg om tot heel wat geharrewar aanleiding te geven. Op een punt zal evenwel bijna ieder het wel met haar eens zijn. Ik bedoel, waar zij wijst op een verschil tusschen meisjesstudenten en andere menschen:

„En één ding is er wat zij inzien, en dat hebben zij met „niet veel menschen gemeen; en dat is, dat zij geen mannen- „werk doen, dat zij zich geene positie van een man trachten „te verwerven, maar dat zij vóór alles en in alles vrouw „moeten blijven en moeten trachten te zijn”.

Zeker die opvatting hebben meisjesstudenten vermoedelijk al met heel weinig menschen gemeen. Een andere vraag is het echter of zij gelijk hebben, dan wel die vele anderen.

Nu kan ik mij slechts één voorwaarde denken, waaronder de waarheid hier aan hare zijde zou kunnen wezen en dat zou zijn, dat men onder „mannenwerk” slechts zou mogen verstaan; werk dat nooit eenige vrouw zou begeeren te verrichten. Zoolang men toch met mannenwerk bedoelt; werk, tot nog toe uitsluitend of bijna uitsluitend door mannen verricht, zoolang men den durf heeft, den werkring van advocaat en medicus, benevens dien van Civiel-Ingenieur onder dien schimpnaam te begrijpen, blijft er van hare bewering niet veel over en T. W. moet mij dan ook niet kwalijk nemen, dat ik de voor laatstgenoemd vak studeerende dames nooit zonder eenige schittering van beroepsafgunst in het oog zie voorbijtrekken.

Maar weet ge, waaraan ik geloof, dat een groot deel der oneenigheid over T. W.'s stukje moet worden toegeschreven? Aan de groote vergissing, die ze maakt, door van meisjesstudenten te spreken als van meisjes, die weten willen. Die definitie zal wel slechts voor een klein percentage juist zijn en voor verreweg de meerderheid zal het weten wel slechts middel zijn om het recht te krijgen tot het uitoefenen van eene of andere betrekking. Nu heeft deze onjuiste bewering een groot bezwaar: iemand, die geen voorstander zou zijn van meisjes aan de universiteiten krijgt den schijn het verkeerd te vinden, dat meisjes weten willen en laadt zoodoende licht het verwijt op zich, de vrouw dom te willen houden.

Ik denk, dat althans een nog steeds vrij aanzienlijk deel der menschen het met mij eens zal zijn, dat de natuur is ingericht tot een samenwerken van man en vrouw. En wanneer men zich nu eenmaal een huisgezin denkt, dan dringt zich vanzelf de overtuiging dat door de natuur zelve vooral aan de vrouw de zorg voor de kinderen is opgelegd. Dat houdt haar grootendeels te huis en dan moet men er wel toe komen, den man het werk daarbuiten, het geldverdiene enz. toe te bedeele. Als dat nu de verdeling van werkring is, dan volgt daaruit tevens, dat de vrouw, die een gezin heeft, niet de aangewezen persoon is voor de uitoefening van betrekkingen als de bovengenoemde.

Nu zijn de omstandigheden vaak zoo, dat de vrouw niet trouwt en dat zij zich voor de taak ziet gesteld zelf haar brood te verdienen. Tot nu toe deed zij dat dan als gezels-

schaps-, kinder- of winkeljuffrouw, gouvernante, onderwijzeres, naaister of iets dergelijks en ik kan mij best voorstellen, dat zij liever als gestudeerd persoon een ander ambt vervult. Dat zij daarnaar streeft is eenvoudig een gevolg van den algemeenen drang om vooruit te komen in de wereld. In haar streven is zij echter daardoor van den man onderscheiden, dat zij de betrekking waarvoor zij werkt, slechts zal hebben te bekleeden, als zij haar natuurlijke bestemming, te trouwen, misloopt.

Maar wat haar toekomst ook zij, ontwikkeling zal haar altijd te pas komen. Van een ontwikkelde beschaafde omgeving gaat eene zeer groote bekoring uit, die een domme vrouw nooit aan haar huiselijk leven zal kunnen geven, maar ik kan niet gelooven, dat dat soort ontwikkeling slechts — of ook maar zooveel gemakkelijker — aan eene universiteit zou worden verkregen. Het is een gevolg van innerlijke beschaving, vrucht van aangeboren fijngevoeligheid en gezond verstand. Nu moet men niet denken, dat ik de stelling zou willen omdraaien en beweren, dat eene vrouw, die bekoring door universitaire studie zou verliezen, maar ik geloof alleen, dat die ontwikkeling, die factor wordt van iemand's geluk, evengoed buiten als binnen de universiteit kan worden verkregen.

Men ziet zoovele menschen om zich heen, die dagelijks hun regelmatig rantsoen wetenschap nuttigen, op hunnen tijd examens doen en toch nooit eenige werkelijke ontwikkelijke opdoen, uit hun weten nooit eenige wijsheid putten. En dat laatste is het noodige; en daartoe kan men geraken door om zich heen te zien en het waargenomene te verwerken.

Laat een meisje daarnaar trachten, of zij dan studeert of niet zou ik haast van ondergeschikt belang willen noemen; en wanneer zij dan T. W.'s raad opvolgt om vóór alles vrouw te blijven, dan zal zij wellicht zoover komen, dat haar omgang een weldaad wordt voor hare omgeving, dan zal zij er misschien in slagen „de wereld door haar liefde te steunen en geluk te verspreiden”, dan zal men haar vereeren als eene vrouw, die haar leven waard maakte geleefd te worden.

Ts.

Krisis.

Revolutie in Rusland! Als een schok ging het door de wereld, en tot de òpluisterende menschheid kwam het galm van een Doodsklok, die hoog boven een reuzenrijk te luiden hing, boven den troon van een despoot en zijn regering, een régime van grofste willekeur en despotisme, knoetgeweld menschonteering, gedrochtelijk rudiment uit feodale tijden uitluidend in dreigend sombere klanken, die aanzwollen en wegdeinden tot immensen geluidengrom. En het moderne proletariaat, kind der revolutie en hare drager, gegroeid uit de burgerlijke, en voor de menschbevrijdende omwenteling de historisch geroepene, het proletariaat zag met blijde verwachting en angstige spanning naar het groote land, waar werkers gingen opstaan en de doodsklok klepte

FEUILLETON.

BETJE.

Oorspronkelijke Rotterdamsche Roman
door KOSMOS. (4)

Auteursrecht voorbehouden overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881,
Staatsblad n°. 124.

Die hond was een leelijke tegenvaller voor Eduard; hij had niet gedacht, dat de bende van het duivelsgat zoo waakzaam was. En daarbij had dat helsche dier met zijn grommend geblaf verraden, dat er onraad was in de onderaardsche gang.

Kalm trok Eduard nu de steekbeitel uit den dog zijn keel, een warme bloedstroom vloeide hem over den hand. Eduard rilde even; want zooals een moordenaar wel zachtjes zijn slachtoffer besluipen kan en hem het vlijmscherpe staal in den rug boren, doch niet net gezicht van het lauwe wegstreamende roode bloed verdraagt, zoo werd Eduard's gevoelige ziel hierdoor in trilling gebracht.

Vooruit, vooruit, zei hij bij zich zelf en zocht tastend zijn weg door de donkere gang. Vochtig waren de wanden, nat en modderig de bodem.

over een absolutisme, dat verstikte, hen neerdrukte met looden last. Het tuurde in den nacht, die hing over 't Czaarenland, en een bleek licht kwam er rijzen aan den kim, als het eerste morgengloren; tegen de lichtende luchten trokken zwarte drommen op uit donkeren grond, als een dreigend silhouet van een ontzaglijk leger, den dag tegemoet. Naar hen ging de sympathie van het wereldproletariaat, naar hen, die hun strijd voerden onder verbanning en knoetrégime, omringd door spionnen en politieverraders, naar die millioenen, die kropen onder den plompen druk van 't Czarisme, en zich hadden opgericht om de zon te zien opgaan, ging de vurige wensch, dat ze mochten winnen, nu. Zou eindelijk, overal in dat ontzaglijke land, de vrijheidsvlam bersten uit de aarde, de tijd gekomen zijn, dat het lijden van in gevangenissen wegterende onschuldigen, de namelooze smart en ellende van duizenden in Siberië, de schandelijkste uitbuiting der boeren, de onteering en knechting van millioenen, geworden was tot een alles vernietigende wraak, wegvagend de hooge paleizen en kasteelen, verdelging brengend hun, die zwelgden brasten ten koste van gewezen en het bloed van een volk. Zou de vrijheidskreet uitslaan, hóóg naar den komenden dag, de hemel-tergende aanklacht tegen zulke menschvertrapping verstommen en overgaan in een vrijheidjubelend vreugdelied!

Het gegrom van de doodsklok hield aan, zwakker, overstemd nu door geweersaloo's en paardengestamp. Dan stiller werd het gerucht, en de rust scheen te keeren, de rust van den dood. Was het morgen gloren geweest als het Noorderlicht, dat soms opkomt in den ijsnacht, plots weer verdwijnt, en dieper duisternis achterlaat voor hen die zijn magischen schijn verrukke? Is de vrijheid neergesabeld, voorgoed? Is nu dood was daar opbloede, een oogenblik en gestikt in het bloed van onschuldig. Hebben dan de geesten dier duizende martelaren voor de vrijheid, tevergeefs geroepen aan de massaziel van het volk? Zoo vraagt men zich af. En zij, die hun land nog dachten te zien, jong en vrij, hebben geweend nu zich liet wachten de dag, dien ze hunkerend verbeidden.

* * *

Zij, die bij het uitbreken van den Russisch-Japanschen oorlog voorspelden, dat de overwinning der Japanners het Czarisme zou doen wankelen, hebben goed gezien. De brandstof lag opgehoopt. Dié aanleiding was er nu. Iedere Japansche kogel, die een Rus velt, treft tevens een verder doelwit, een stukje van het absolutisme, zoo ongeveer schreef H. Roland Holst. De oorlog heeft vele slapenden wakker geschud, doen ontwaken uit doffe berusting. Men vroeg zich af, waarom daar in een ver land gestreden moest worden, waarvoor die duizende offers. Uit heel Rusland werden ze opgeroepen naar de Oostersche slachtbank. Zoo iets doet den domste denken. De berichten van nederlaag op nederlaag, van den dood van een zoon of vader, het verlies van den kostwinner ze brengen gedachten over den oorlog en de wijze waarop hij is uitgelokt, gedachten van smart, die tevens heller belichten, datgene waarin vroeger werd berust.

In de steden groeide de onrust. In de centra der moderne industrie, met hunne arbeidersbevolking, een massa ontvan-

Boven hem rommelt en dondert het en woeden de elementen in onverminderde kracht. Daar hoort hij eensklaps een schot, dat was geen donder, er was geen twijfel aan, hij hoorde een revolvershot. Maar voor hij tijd heeft er verder over na te denken, hoort hij Fox janken en stort meteen zelf in een kuil, die halfvol vies en modderig water is.

Daar had Keesie hem niet over gesproken. Eduard pakt Fox in zijn armen om hem voor verdrinken te behoeden en ging staan peizen, wat toch die kuil was en hoe hij er uit kon komen, want, dat die diep was, had hij onder 't vallen wel bemerkt.

Wij zullen hem daar zoo laten staan denken en zien hoe het met de andere personen uit ons verhaal staat.

Als een fee, neergedaald uit een goddelijk schoon, bovenaardsch rijk, bewaakt door gedrochtelijke monsters, als een parel in het slijk, lag daar Elsa temidden van de boeven van het duivelsgat, verradelijk verkocht door haar oude baker Betje.

Toen Betje bij de familie Boeshout kwam, was zij een nog flinke vrouw, al droeg zij toen al de kiem van de drankzucht in zich. Haar man was zeeman en een liederlijke fielt, maar zij hing hem aan met een zeldzame verknocht-heid, hoewel hij in zijn dronkenschap als bezeten was door de baardelijke duivel zelve en haar dan afranselde en op straat joeg. Toen kwam die man op zekeren dag thuis met

kelijk voor het socialisme, daar giste en kookte het. Het aantal aanslagen nam toe. Het dooden van personen als Von Plehwe e. a. — in dergelijke omstandigheden geen moord — verraadde dat de toestand steeds ernstiger werd. Totdat eensklaps de stakingen overal uitbraken en het volk door den Czaar wilde gehoord worden. Welk verloop de beweging tot nu toe heeft gehad is ongeveer bekend. (voor zoover de keurig werkende censuur heeft doorgelaten). Of de boerenbevolking — het overgrootste deel van het Russische volk, uitgeput en uitgezogen tot op het merg, verstompt in de dierlijkste ellende, eenigszins is ontwaakt? Zeker is het dat ze binnen korteren of langeren tijd het onhoudbare van haar toestand zal gaan inzien. Maar het is juist deze bevolking met haar numeriek overwicht, die de beslissing in een omwenteling geven moet. Zoolang ze inert blijft, heeft het Czarisme nog steun. Zien we slechts enkele cijfers uit de volkstelling van 1897: (N. T. 10e jaargang No 2). De stedelijke bevolking bedraagt 16,280,978, de landelijke 110,097,849 zielen. In heel Rusland zijn slechts 19 steden met meer dan 100,000 inwoners. Het aantal volwassen arbeiders en arbeidsters was volgens de in 1893 gehouden beroepstelling 35,700,000. Hiervan verdiende 81,2% de kost met veldarbeid, 5,6% met bosch cultuur en riviertransport van vloten, 2,8% met jacht en visscherij en werkzaamheden in de steden, en ongeveer evenveel uitsluitend met vee-teelt, 92% van de geheele bevolking leefde van den landbouw.

Sinds 1893 is de bevolking met 20,000,000 toegenomen en is het percentage der stedelijke proletariërs vermeerderd in de zelfde verhouding als dat der landarbeiders is verminderd. Het aantal fabrieksarbeiders wordt nu op 3,000,000 geschat, terwijl nog \pm 90% der Russen tot de landelijke bevolking behoort.

Het is niet alleen de enorme achterlijkheid der boerenbevolking en de kolossale afstanden waarover ze verspreid is, die een massale beweging ten zeerste belemmeren. De economische positie der moesjiks, die tevens hun politieke gezindheid bepaalt (ongerekend nog een groot deel dat niet het minste besef van politiek heeft), als bijv. de nomadenstammen en Kozakkenhorden (van welke laatsten niet kan worden ontkend dat de oorspronkelijke rooverhorden een hechte steunpilaar van 't Czarisme vormen, die het tevens karakteriseert) is hier een groote factor. De grond behoort voor het grootste deel nog aan de Mirs, een betrekkelijk klein deel is het eigendom van particulieren.

Deze Mirs nu welke de landverdeling voor hunne leden regelen, waartoe de laatsten om de 5, 9, 10 of 12 jaar een stuk grond van haar verkrijgen, zijn tevens verantwoordelijk voor de belasting welke deze leden moeten betalen. Deze belastingen nu zijn zoo drukkend dat de boer haar nooit ten volle kan opbrengen en zodoende gebonden is aan het stuk grond, dat hij bewerken moet. Zijn toestand is dus feitelijk dezelfde gebleven als voor 1861, het jaar waarin de lijfeigenschap werd afgeschaft.

Toen waren de landheeren verplicht de geheele landbelasting te betalen, en de moesjiks zijn er vast van overtuigd dat de oekaze welke de opheffing der lijfeigenschap

een andere vrouw, wie de valsheid uit de oogen keek, en zei aan Betje dat hij genoeg van haar had en dat zij wel heen kon gaan. En als een hond die geslagen is, sloop Betje zacht heen. Ze zocht troost en verdooving door de drank, al wat er goed en zacht aan haar was verdween, en zij zonk al dieper en dieper. En geen was er die haar de hand toestak, om haar uit die poel van ellende op te heffen.

Eindelijk kwam ze in het duivelsgat te recht en nu deed ze, als ze nuchter was het huishouden voor de bende, maar van haar goede tijden was geen spoor meer overgebleven.

Inmiddels wentelde Jonker Vliet zich op den harten vloer rusteloos om en weeromme. Hij wist niet wat te doen en kon den slaap niet vatten.

Zachtjes stond hij op en trad behoedzaam naar de vodden waarop Elsa lag. Lang stond hij in gepenzen op het beeldschoone gelaat te staren, met een droevigen blik en een traan blonk in zijn oogen. Hoezeer ook reeds verdorven, toch voelde hij het onderscheid tusschen dit engelreine wezen en zijn eigen misdadig ik.

Elsa's loodzware bewusteloosheid was langzamerhand in een meer zachten sluimer overgegaan. Daarom was er kans dat zij spoedig ontwaken zou. Hij vond het beter dat zij niet dadelijk de heele omgeving op zou merken en tilde haar nu behoedzaam op en droeg haar, terwijl zij in zijn armen lag als een geknakte lelie, naar een andere

aankondigde ten doel had, hen meer belasting te doen opbrengen. Hetgeen o.a. bewezen wordt door de daarbij behorende toelichting: „De boeren zullen gedeelten van het land in permanent bezit krijgen om hen in staat te stellen in hunne behoeften te voorzien en hunne verplichtingen tegenover den Staat na te komen.”

„En tien jaren na de emancipatie bracht het onderzoek eener regeeringscommissie aan het licht, dat de vroegere staatslijfeigenen van 37 provincies van eigenlijk Rusland niet minder dan 92,75% der gemiddelde zuivere opbrengst van hun land aan gezamenlijke belastingen oprachten en de in ongunstige condities levende vroegere particuliere lijfeigenen, niet minder dan 198,25%. De laatsten waren derhalve verplicht, hun arbeidskracht in de steden of aan de particuliere grondbezitters te verhuren, teneinde de zuivere opbrengst van hun eigen land met 98,25% der waarde daarvan aan te vullen om den fiscus te voldoen.” (N. T. 10e jaarg. No. 2.)

De achterlijkheid en armoede der boeren stelt hen niet in staat hun land beter te bebouwen, waardoor de belasting best zou kunnen worden opgebracht. Maar de moesjiks zien de oorzaak van hun toestand in het feit dat het beste land bleef aan hun vroegere landheeren. En zij gelooven nog steeds dat Vadertje hun dat land zal teruggeven. Daarom haten ze meer de grootgrondbezitters dan de tegenwoordige aristocratie, zullen ze veel meer hechten aan hun lokale vrijheden dan aan die van 't geheele land.

De oorlog nu, die velen gezinnen den kostwinner ontroofde, heeft veel er toe bijgedragen hun den waren stand der zaken te verhelderen, het mededingen van Rusland op de wereldmarkt der industrie maakt beperking der vrijheden van de Mirs noodzakelijk en werkt eveneens daartoe mede. Hoe armer de landbevolking, hoe meer ze zal trekken naar de industriesteden, hoe grooter de druk op het land wordt. Wil men daarentegen den landbouw doen bloeien, allereerst is dan ontwikkeling van den moesjiek noodig, die er toe bijdraagt hem veel te doen inzien waar hij vroeger niet van droomde.

Zoo zal steeds de regeering, wat zij ook doet, haar eigen graf graven. Nog is de bevolking rustig gebleven. Wel hoorden we in 1902 van onlusten in de provincies Poltawa en Charkow, wel zijn nu troebelen uitgebroken in Tzjernikow en Kiew, maar deze zijn gericht tegen de grondbezitters. Een betere grondverdeling, is het eenige wat den moesjiek interesseert, hun revolutie zal een agrarischen inhoud hebben.

Is het zoover gekomen, dan is het oogenblik gunstig voor de stedelijke bevolking en de bourgeoisie. Wanneer dit zijn zal? en of het juist zó zal gaan?

Waar zoovelen, beter op de hoogte der toestanden dan ondergeteekende, Rusland „het land der raadselen” noemen, is hier een beslist oordeel zeker niet op zijn plaats.

Maar één ding staat vast.

Al moge in de steden als Petersburg en Moskou de „orde” hersteld zijn, uit Polen nog slechts berichten komen van uitbreiding der stakingen, de dag, waarop pope Gapon te midden van duizenden naar 't Winterpaleis optrok, zal

kamer, de best gemeubileerde die de bende in het huis bezat. Doch toen kwam hem weer te binnen al wat hij door haar geleden had en de felle haat golfde hartstochtelijk in hem op.

Met groote stappen liep hij het vertrek op en neer: dof dreunde dat door de ruime kamer, die door de felle bliksemstralen nu en dan spookachtig verlicht werd.

Jonker Vliet van Bokhoven had in zijn jeugd een uiterst zorgvuldige opvoeding genoten. Zijn vader echter had een onbedwingbare passie voor het spel gehad, verloor eerst belangrijke sommen bij wedrennen, speelde daarna met een hartstochtelijke woede in Monte-Carlo, ongelukkig voor hem eerst met succes, waardoor zijn passie nog aangewakkerd werd, toen verloor hij weer het grootste deel van 't geen hij ten koste van zijn ziel bijeengedobbeld had en werd toen te rechter tijd onder curateele gesteld, waardoor zijn zoon gelukkig nog over een matig fortuin beschikken kon.

Maar Jonker Vliet was dus erfelijk belast, en had niet ongelukkig Elsa, die de liefde en zachtaardigheid in persoon was, op zijn weg gestaan, misschien was hij dan nog wel een bruikbaar lid van de maatschappij geworden. Toen hij Elsa lief had, toen vierden al zijn goede eigenschappen en hoedanigheden hoogtij in hem; hij leefde werkelijk een maand lang zeer ingetogen en brak met al zijn vrienden uit zuiver lust om zich het goede wat hij daar ontmoet had, waardig te maken. Maar het onverbiddelijke noodlot,

aangeteekend worden als de eerste van een reeks belaagrijke snelopvolgende data, die de omwenteling voorafgaan en aankondigen.

Want komen zal ze, zoo zeker als morgen de zon schijnt.

Noch bajonnetten en kozakken, noch comedie en maaltijden, aangeboden aan werdlieden-deputaties kunnen den onweerstaanbaren stroom der historie keeren.

We wenschen geen slachtoffers. En toch zullen ze vallen, zooals er reeds gevallen zijn. Bloed stemt tot smart, maar roept ook om vergelding. We kunnen niet temperen het vurig verlangen naar de eindelijk bevrijding van het Russische volk.

En is ze gekomen, dan zal Europa verlost zijn van het dreigende monster der zwartste reactie, dat het Westen overschaduwde, rugsteun is der Duitsche reactionnaire politiek, dat de burgerlijke vrijheid in Europa bedreigt, den vooruitgang belemmert en een toevlucht is voor regeeringen, als de vloed der arbeidersbeweging het hoogst wast.

Dan zal Rusland zich ontplooien tot een geweldige motor van ontwikkeling, Rusland en Siberië met hunne onmetelijke gronden van groote vruchtbaarheid, nu grootendeels slecht en niet bebouwd door de uitgeputte achterlijke bevolking, of bestemd tot afgrijselijke verbannings-oorden waar gemarteld wordt het beste deel van het volk al wat snakt naar licht en lucht; Rusland en Siberië met hun grooten ertsrijkdom en nu verdierlijkt onbenutte arbeidskracht; Rusland, waar nu uren ver de bodem woest is en krotten-dorpen staan, hier en daar, rondom een groot wit gebouw: het huis van Vadertje, dat Rusland nu nog de rem van de vooruitgang, zal dan de menscheid mede voortstuwten naar de eindelijk overwinning van het proletariaat.

Daarom was de sympathie der arbeiders aan de zijde van Japan (hoewel een jong-kapitalistisch land bij uitnemendheid), daarom gaat nu de vurige zegewensch der werkers naar hun kameraden, daar in dat reuzenrijk, die de burgerlijke revolutie helpen volbrengen.

Dat de Russische revolutie een burgerlijke zal zijn, en in den aard der zaak met de Fransche overeenstemt, is een ieder bekend. Toch is hier een element, dat in 1789 niet of nauwelijks aanwezig was, de moderne industrie met haar proletariaat. Wel degelijk een factor waarmede de aan het bewind komende bourgeoisie rekening dient te houden. (Ik wijs er op dat vooral in Polen de beweging een overwegend socialistisch karakter draagt.) Zoo staan de zaken.

De hooggespannen belangstelling is verslapt, wendt zich nu tot den reuzenstrijd in het Roerbekken, welke eerst in het niet was verzonken. Maar in Rusland zelve is de heilige nevel, waarin Vadertje is gehuld, voor velen opgetrokken met den kruitdamp der salvo's, en onze vrienden en de bourgeoisie, geholpen door de regeering, zullen zorgen dat ze voorgoed verdwijnt. Onze vrienden, uit wier rijen wij enkelen te Amsterdam in ons midden hebben gezien. Toen aan de rustigen arbeid der inwendige organisatie en beraadslaging, nu-wellicht te midden der gigantische worsteling. Glück auf, kameraden!

R.

dat speelt met een menschenkind en lachend vermorzelt wat het in den weg staat, had wat anders met hem voor. Elsa was in stilte reeds verloofd met Willem, die zij op het ijs had leeren kennen, en voelde zich niets aangebroken tot den reeds verlopen Jonker Vliet, zoodat hij radikaal een blauwtje liep, toen hij haar vroeg. Zoo als een plant, berooft van het zonlicht, degenerereert tot een vergiftig organisme, zoo verviel Jonker Vliet van kwaad tot erger. Hij ging op reis, en leefde overal in de meest woeste en losbandige kringen, maar werd overal uitgestooten.

Weenen moest hij verlaten wegens een duel; uit de artistencercle van Chrisina del Campo te Rome werd hij verdreven wegens een speelschandaal; in Parijs ontkwam hij slechts door gebrek aan rechterlijk bewijs aan eene veroordeeling wegens moord. Ten slotte werd hij in Londen lid van de geheime Internationale Misdadigers Vereeniging en kwam toen in Rotterdam terug met idee zich op Elsa te wreken, want dat stond al van het begin af bij hem vast. Maar hoe?

Eerst zorgen dat hij haar in zijn macht kreeg, en dan zou hij wel verder zien. En nu had hij haar en wist niet wat aan te vangen. Want hier bij de bende kon zij niet blijven. Daar had je Perrol met zijn ééne oog vol duivelachtig vuur, die 's nachts met een roeiboortje op de Maas op en neer voer en dan roofde en stal wat er te krijgen was; of

Het Woningvraagstuk.

Lezing gehouden door den heer TELLIGEN, voor de Soc. Tech. Ver. van Dem. Ingenieurs en Architecten.

De heer Tellingen ving zijn lezing aan met er op te wijzen dat het woningvraagstuk hier te lande sinds 1 Aug. 1902 draait om de Woningwet, en dat hij dus aan de hand hiervan het vraagstuk zou bespreken.

§ 1. „Voorschriften betreffende aan woningen te stellen eischen” noodzaakt de gemeenteraden, zich met het vraagstuk bezig te houden. Vóór 1 Aug. 1904 moesten de voorschriften gereed zijn, deze termijn is evenwel met 1 jaar verlengd, het bleek voor groote gemeenten ondoenlijk, zoo spoedig het uitgebreide onderwerp goed te regelen. In geval de gemeenteraad verzuimt dergelijke voorschriften te geven, is de regeling opgedragen aan de Gedeputeerde Staten.

Reeds lang hebben gemeentevorschriften bestaan, deze betroffen echter meestal de rooilijn, om een behoorlijken vorm aan de straat te geven.

Nu noodzaakt de wet de gemeenteraden ook, rekening te houden met de plaatsing der gebouwen ten opzichte van elkander. Dit is voornamelijk om de noodige vrije ruimte te laten tusschen de achterkanten der huizen. In Amsterdam is indertijd een voorschrift gegeven, dat slechts een zeker gedeelte van het erf mocht bebouwd worden. Dit heeft tot treurige resultaten gevoerd, schijnverkoopten werden in de hand gewerkt, die den eigenaar in staat stelden, zijn geheele stuk vol te bouwen. Dit zal er waarschijnlijk toe leiden, in de Amsterdamsche voorschriften een maximum afstand te stellen voor de achterkant van het gebouw tot de voorgevellijn; een bepaling die reeds in 1663 daar is ingevoerd, doch naderhand weer is verdwenen.

Het oorspronkelijke ontwerp der wet hield zich alleen bezig met woningen, niet met andere gebouwen; deze leemte is door den minister later ingezien, doch slechts gedeeltelijk aangevuld.

De heer Tellingen bespreekt nu eenige fouten bij het bouwen van huizen, waarop de gemeenten bij het vaststellen der voorschriften zullen moeten letten. Hieronder vallen de sousterrains en alcoven, die zeker uit een hygienisch oogpunt niet verdedigd kunnen worden. Overal is het voor slaapvertrekken gewenscht, dat de zon er vrijen toegang heeft, zij is een krachtige bestrijdster der tuberculose-bacillen.

In 1858 heeft de Amsterdamsche gemeenteraad met eene kleine meerderheid een voorstel om het bouwen van alcoven in de nieuwere gedeelten der stad te verbieden, verworpen, met het resultaat dat in die wijken tegenwoordig tweemaal zooveel alcoven worden gevonden als in het oude gedeelte.

§ 3 handelt over verbetering van woningen en overbevolking. Het geven van voorschriften voor bestaande woningen is, zooals zich denken laat, een uiterst moeilijke zaak, en is het beter, dat het gemeentebestuur daar kan ingrijpen, waar dit noodig geacht wordt, op deze manier gaat de

(Zie vervolg Tweede Blad.)

de Witte, die na zijn 18de jaar nog maar 5 jaar buiten de gevangenis geleefd had (hij was nu 63 jaar) en die voor alle zware misdaden veroordeeld was, en Sam, die heilsoldaat, mijnwerker, matroos, predikant geweest was, en ten slotte delirium tremens gekregen had, zoodat die nu telkens in helse woede ontstak als hij een trekhond zag.

Ondertusschen vond Eduard het in de put wel wat nat en koud, zijn gepeins gaf niet bijster veel resultaat en hij moest er toch uit, wilde hij verder gaan. En vooral dat schot intrigeerde hem.

Hij groef dus met de beitel eenige treden in de wand en klom voorzichtig naar boven. Allerlei vreemde geluiden waren er te hooren, er was bepaald iets niet in orde, maar wat er te doen was en of men toebereidselen maakte om hem te ontvangen, dat kon hij, hoe scherp zijn gehoor ook was, niet onderscheiden. Maar daarom klom hij behoedzaam en zachtjes naar boven en hield Fox's bek dicht om het blaffen te beletten.

Hij was net aan de rand gekomen, toen Fox ineens zijn bek loswong en vervaarlijk begon te keffen. Er kwam dan ook iets in de stikdonkere gang aan. Duidelijk hoorde hij de stappen door de modder plassen. En het kwam op hem toe. Eduard hield zijn lantaarn klaar. Toen een geschreeuw en er kwam nog iemand aan met luid geraas. Net was de eerste vlak bij of Eduard stak 't licht aan. 't Was Sam. Fox bemerkende kwam zijn woede tegen honden weer op,

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 16 FEBRUARI 1905. No. 18.

verbetering geleidelijk haren gang. Dat op dit gebied nog veel te doen is, blijkt o. a. uit de volgende cijfers. In Nederland bedraagt het aantal één-kamer-woningen ongeveer 28 0/0. Amsterdam heeft er bij de 22000, hiervan worden omstreeks 17000 bewoond door 6 of meer personen, eindelijk zijn daar nog 7000 woningen zonder privaat.

In § 2 der wet wordt bepaald dat de verhuurders van drie- of minder-kamerwoningen aan het gemeentebestuur opgave moeten doen van het aantal bewoners, om overbevolking tegen te gaan. Deze bepaling geeft geen groote zekerheid, bovendien is hetzelfde nauwkeuriger te vinden bij de Registers van den Burgerlijken Stand.

Het Amsterdamsche gemeentebestuur is er dan ook niet op ingegegaan, in de hoop dat de regeering de bepaling zal schrappen.

§ 4 handelt over de onbewoonbaarverklaring, en vormt, volgens spreker, met § 3 het beste deel der wet.

Bij § 5 „Onteigening”, wijst spreker er nog op, dat de rechterlijke macht hier te lande meestal te bevreesd is, den eigenaar te kort te zullen doen. Overigens is deze paragraaf voor een goed deel overgenomen van de Engelsche regeling op dit gebied.

§ 6 machtigt den gemeenteraad de uitbreiding der bebouwde kommen te regelen.

Nu volgen twee zeer belangrijke paragrafen, handelend over geldelijke steun van gemeente- en rijkswegen, vooral van beteekenis, waar het geldt steun aan vereenigingen, vennootschappen of stichtingen in het belang van verbetering der volkshuisvesting. Hierdoor komen deze vereenigingen sterk te staan tegen de revolutiebouwers, vooral daar het Rijk (door tusschenkomst der gemeente) een vereeniging voor een lagen koers geld verschiet. Tegenwoordig bedraagt die koers met inbegrip van aflossing in 46 jaren 4 1/8 0/0. Nu wil men evenwel de beperkende bepaling invoeren dat de vereeniging niet goedkoop verhuuren mag dan de gangbare prijzen, daar men van oordeel is, dat het Rijk niet die bepaalde groep van huurders mag bevoordeelen.

Hierdoor wordt den vereenigingen een goed wapen ter bestrijding der particuliere huizenbouwers ontnomen en zullen er ook minder van die vereenigingen opgericht worden.

Spreker verwacht van deze vereenigingen geen groote verbeteringen tenzij ze bestaan uit de belanghebbenden zelf, dus een soort coöperatie bij den woningbouw. Dat deze goed kunnen werken, kan men zien in Haarlem, waar een bankiersfirma en particulieren geld ter beschikking stelden tegen lage rente. Niet overall verkeert men in deze gunstige omstandigheden, doch door bijstand van het Rijk zullen deze vereenigingen opgericht kunnen worden in elke plaats. Wanneer het volk het nut hiervan meer en meer zal gaan beseffen, dan ziet spreker veel meer heil in deze werking „van beneden naar boven” dan in die „van boven naar beneden” der niet-belanghebbenden.

Een moeilijk punt vormt, niettegenstaande dit alles, op

want honden waren de zwarte spoken die hem najoegen in zijn aanvallen van delirium, en alles vergetende in zijn drift, stort hij zich met een dof gebrul op Fox en Eduard, en alle drie vielen ze in de kuil.

Net beneden aangeland in het vuile modderwater, valt er nog een zwaar lichaam boven op, Fox verpletterende en vaststampende in de modder. Maar daar het licht weer uit is en hij Fox niet meer hoort, krijgt Sam nu zijn bezinning weer terug en met alle macht drukt hij daarom de laatst aangekomene onder water, Eduard glipt er handig tusschen uit en blaast Sam de peper in het gezicht, zijn spuit was gelukkig wonder boven wonder droog gebleven.

Het was een helsche strijd, drie personen, strijdende tegen elkaar in de absolute duisternis en in een modderige kuil met vies water, een strijd zoo satanisch als er wel zelden een tweede gevochten zal zijn of zal worden.

Eduard echter, handig als hij is, overwon. Hij hield de twee anderen, die elkaar in hun hevige worsteling omstremgeld hadden onder, zoodat zij het modderwater binnen kregen; al zwakker en zwakker werd hun gespattel, nog een stuiptrekking en eindelijk was 't stil.

Zij waren bewusteloos. Maar wie het waren wist Eduard nog niet. Hij vond het echter niet noodig ze totaal dood

het oogenblik en in de naaste toekomst de vraag: „Hoe verschaffen wij de verdrevenen uit een onbewoonbaar verklaarde woning een voldoende huisvesting?” Het is toch in Amsterdam door proeven gebleken, dat men een één-kamerwoning, die voldoet aan de laagstgestelde eischen, niet kan verhuren beneden f1,30 en dit is te veel voor de armsten. Men zal hier dus dienen bij te springen en door sommigen is het armbestuur genoemd. Spreker vindt dit evenwel verkeerd, men drijft zoodoende de menschen tot het armwezen. Ook heeft men reeds het denkbeeld geopperd een soort kazernes te bouwen, doch een ieder zal begrijpen dat men daarmee geenszins tot goede toestanden zal komen.

Eveneens wijst spreker nog op de hooge grondprijzen, die een hoofdoorzaak vormen der hooge huurprijzen. Dat een gemeente door bouwvoorschriften invloed kan uitoefenen op die prijzen, is duidelijk gebleken te Berlijn, waar de intrekking van eenige bepalingen een stijging van de aandelen eener grondmaatschappij veroorzaakte van 30 0/0. Eveneens kan de gemeente veel voorkomen door vroeg-tijdigen grondaankoop.

Met een krachtige opwekking aan de technici om zooveel mogelijk mee te werken aan de oplossing der vele en groote moeilijkheden, besloot de spreker zijn interessante lezing.

Nog even zij vermeld, dat de voorzitter bij de opening der vergadering er op aandrong, dat ook de Delftsche studenten het adres door de Vereeniging aan de Tweede Kamer gezonden krachtig zouden steunen. Zou het niet op den weg van Studiebelangen liggen, om hier werk van te maken?

Het valt zeer te betreuren, dat de opkomst van de zijde der studenten zoo gering was.

M. L. B.

Vrije Studie.

„SPINOZA” door Dr. P. H. RITTER.

Donderdagavond 7 1/2 uur heeft Dr. P. H. Ritter ons anderhalf uur bezig gehouden met een voordracht over Spinoza. 't Scheen in beginsel een zeer goed plan, het verwachte, beperkte gezelschap zou zeer goed in de leeszaal der Societeit worden opgenomen; 't was om zoo te zeggen een nieuwe lijn voor „Vrije Studie”; jammer was het daarom, dat iedereen het zoo geheel met den spreker eens moest zijn, dat in dien korten tijd eigenlijk niet veel goeds over Spinoza te zeggen was; 't is mij een groote desillusie geweest, zooveel te hooren over den mensch Spinoza, en zoo weinig inzicht te krijgen in het schoons, dat Spinoza gedacht en gewerkt heeft.

Desalniettemin wil ik trachten een overzicht te geven van deze bloemrijke voordracht.

Baruch d'Espinoza werd in 1632 te Amsterdam geboren, hij ging school bij de Rabbijnen, waar hij den eersten steen loswoelde van het tot nu toe onaangetaste gebouw van het Oude Testament.

't Gevolg was natuurlijk, dat hij vervloekt werd. Hij woonde toen in Ouderkerk en was er dus niet bij. Zeer schoon is evenwel de voorstelling in Auerbach's romannetje over Spinoza als zoude deze als antwoord op de vervloeking

te maken. Daarom zette hij ze maar ieder in een hoek neer met het hoofd boven water en zoo dat ze niet konden vallen.

Hij bekeek ze toen bij 't licht van zijn lantaarn, maar zag niets dan een boeventronie vol modder, en bleek bij den een, en de ander was, voor zoover in zoo'n toestand te zien was, gewoon.

Dat was dus weinig resultaat. Twee, half verdronken in de kuil, bewusteloos ieder in een hoek, en Fox totaal verdwenen in de modder. Verder was de toestand Eduard niet recht klaar.

Kalm, schoon een weinig buiten adem, klom hij weer uit de kuil. Nu moest hij verder, want het was nu noodig om te weten te komen wie die twee in de kuil waren, en vooral wat er verder gebeurde was.

Na een tiental meters verder kwam hij aan een trap die hij opging. Met zijn hoofd stootte hij een luik open en toen stond hij buiten, in den tuin achter het huis met den Leeuw. Een heldere hemel vol schitterende flikkerende sterren was boven zijn hoofd. Zwart daartegen af stak de donkere silhouet van het huis, onbewust van het gevecht dat zich onder den grond had afgespeeld. Eén venster was verlicht.

Wordt vervolgd.

van den Rabbijn hem geantwoord hebben: „Gij vloekt mij, gij kunt niet anders, ik vloek U niet, ik kan ook niet anders”. Dikwijls nog moet spreker aan deze woorden denken wanneer hij langs het standbeeld van Spinoza in den Haag gaande, ziet hoe dat ten spot der menigte met vuil geworpen wordt en 't is hem alsof hij de eerwaardige figuur hoort zeggen: „Gij spuwt mij, gij kunt niet anders, ik spuw u niet, ik kan ook niet anders”. Dit is de kracht van het determinisme van Spinoza, dat hij zegt, dat „zooals de adelaar vliegt naar de toppen, de visch naar den oceaan en de leeuw naar de woestijn, zoo streeft de ziel der menschen naar het Rechte en Goede.”

Om op de vervloeking terug te komen; het is niet te begrijpen dat Israels dit beeld nooit op doek heeft gebracht, want waarlijk het tafereel was een Rembrandt, ja een Rubens waardig: De zwart gemaakte kaarsen worden één voor één gebluscht in een vat met bloed enz. enz.; enfin, 't was een zeer schilderachtig geheel.

Spinoza ging nu van Ouderkerk naar Rijnsburg, Voorburg, Den Haag, Paviljoensgracht No. 32, waar hij zijn geld verdiende met lenzen slijpen.

Spreker haalt vele voorbeelden aan van zijne edelaardigheid. Zoo een proces met zijne zusters over eene erfenis. Spinoza won, doch gaf de som geheel aan zijne zusters; het Recht had gezegevierd.

Zijn groote werk, Ethica, kwam na zijn dood, zonder zijn naam uit, zoo was zijn wensch.

Om Spinoza's stelsel uit te leggen is de tijd te kort; als voorbeeld van de wiskunstige wijze, waarop Spinoza zijn systeem opbouwde diene zijn verhandeling over de hartstochten. Er zijn vele hartstochten, tot hartstocht van honden en paarden (denkt eens aan!) toe; doch alle kan men ze terug brengen tot de twee tegenstellingen, liefde en haat. Een ieder mensch is ingeboren de wil, om zijn bestaan te doen standhouden. Wat dat bestaan bedreigt haat men, wil men vernietigen; wat dat bestaan verhoogt heeft men lief: „Kom!”

Door de associatio idearum voelt men sympathie voor wie ons doet denken aan wie men liefheeft en omgekeerd.

Zoo zet Spinoza zijn theorie geheel ineen.

Wat is nu het middel om zich van zijn hartstocht te bevrijden: men moet zich buiten zichzelf plaatsen; zooals de redenaar moet doen; zooals een middel om den dronkaard van zijne zonde te verlossen zou zijn, hem zijn dronken Ik met kinematograaf en phonograaf te vertoonen, wanneer hij nuchter was.

Doch beter is, voor de hartstocht een andere in de plaats te stellen. Dit is zeer fijn geobserveerd en één woord is er dat vat heeft op iederen dronkaard: „Wedergeboorte.”

Men moet den mensch doen voelen dat hij wedergeboren moet worden, dat hij moet zijn „als de Roomsche Kathedralen der middeleeuwen, die in hun steenen gewaden liggen neergeknield voor hun God.”

'k Heb hier een poging gedaan, het door Dr. Ritter gezegde zoo natuurgetrouw mogelijk weer te geven, maar zooals een roos niet is, wat ze is, zonder haar geur, zoo kan de gewekte indruk niet juist zijn zonder weergave van gebaar en stem.

R. V.

Stenographie.

Dr. H. de Vries, is zoo vriendelijk een cursus te willen openen voor het beoefenen der Stenographie, systeem: „Groote”. Daar hem evenwel gebleken is, dat er overal vooroordeelen en misvattingen, (leesbaarheid enz.) over dit vak bestaan, achtte hij het wenschelijk, deze eerst uit den weg te ruimen. Hij zal daartoe op Dinsdag 21 Februari, 's avonds te 9 uur, in de Leeszaal der Societeit Phoenix, over dit onderwerp spreken, in den hoop, dat het daar gelukken zal eene vereeniging op te richten onder corpsleden. Deze moest dan een kern vormen, om bij volgende eerste jaren de geestdrift voor Stenographie wakker te roepen en de kennis der Stenographie te verbreiden.

Wie verhinderd is, deze uiteenzetting te hooren en toch gaarne de lessen zou volgen wordt verzocht, zijn naam te plaatsen op een lijst, die op de Societeit Phoenix ter teekening gelegd zal worden.

'k Hoop, dat ieder, die een onbewuste antipathie heeft tegen Stenographie, genoeg gezond verstand zal hebben, de woorden van een warm voorstander ook te willen hooren.

R. VER LOREN VAN THEMAAT.

CORRESPONDENTIE.

Aan LAU VAN DER ZEE.

Aangenaam zoude het ons zijn, zoo Gij ons in het vervolg mededeeldet, wanneer een door U gezonden stuk uit een ander blad was overgenomen, zooals Uw laatste stuk reeds eenigen tijd geleden in de „Propria Cures” gestaan had.

't Zou geen bezwaar voor opname zijn, evenwel ware opgave van bron wenschelijk.

De heer J. B. H. COENEN verzocht de redactie te melden, dat hij tot zijn spijt zijn antwoord aan T. W. tot het volgende nummer moet laten wachten.

A G E N D A.

DELFT.

Maandag 20 Febr. Stads Doelen. Rotterdamsch Tooneelgezelschap, 8e abbonem.-voorstelling: „Tilly”, gevolgd door „Een kus”; 8 uur.

DEN HAAG.

Vrijdag 17 Febr. Geb. v. K. en W. Italiaansche Opera: „Andrea Chenier”; 8 uur.

Ned. Tooneel: „Wist hij 't?; Dolle Fien”; 8 uur.

Zaterdag 18 Febr. Fransche Opera: „Louise”; 8 uur.

Dierentuin. Gezelschap v. Eysden: „Filip Forsberg”; 8 u.

Zondag 19 Febr. Geb. v. K. en W. Italiaansche Opera: „Cavalleria Rusticana; Il Pagliacci”; 8 uur.

Diligentia: Concert v. h. Boheemsch strijkkwartet; 8 uur.

Woensdag 22 Febr. Schouwv. Tournee-Schürmann: „Inès Sandra”, optr. van mevr. Marazzi—Diligenti; 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 17 Febr. Groote Schouwburg: „De referendaris-titulair”; 8 uur.

Zaterdag 18 Febr. Tivoli-Schouwv.: „De Doodevaart”; 8 u.

Zondag 19 Febr. Groote Schouwv. Ned. Operette-Gezelschap: „De dochter van den tamboer-majoor”; 8 u.

ADVERTENTIEN.

Dictaatwerk gevraagd.

Adres VAN LEEUWENHOEKSINGEL 19.

Aangeboden voor 6 à 8 Heeren:
een degelijke KOFFIE- of EETTAfel.

Beste informatiën verkrijgbaar. OUDE DELFT 98.

Maison „HAAS”,

CUISINIER.

Koornmarkt 34.

Plaatsing voor Eet- en Koffietafel.
Uitzending van bussen.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

Levering van Déjeuners, Dinners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

Pilsener Urquell. Spatenbier.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.